

การดำเนินงานด้านการตลาดของเครื่องต้มเกลือแร่

ในบทนี้จะกล่าวถึงการดำเนินงานด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์เครื่องต้มเกลือแร่ โดยจะกล่าวถึงภาวะการตลาดของเครื่องต้มเกลือแร่ ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ทางการตลาดและส่วนผสมทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจำหน่าย และการส่งเสริมการขายซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาวะการตลาดของเครื่องต้มเกลือแร่

ในปัจจุบันสินค้าประเภทเครื่องต้มเกลือแร่ที่ขายในท้องตลาดมีอยู่ด้วยกันหลายยี่ห้อ และหลายรสชาติ มีทั้งชนิดที่เป็นผงและน้ำ ซึ่งสามารถทดแทนกันได้เกือบจะสมบูรณ์ เพราะมีคุณภาพและส่วนผสมไม่แตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้สินค้าประเภทเครื่องต้มยังมีอีกหลายประเภท ที่ผู้บริโภคสามารถเลือกหาได้ เพื่อการบริโภคทดแทนเครื่องต้มเกลือแร่ เพื่อการดับกระหาย หรือคาดหวังคุณประโยชน์อื่น ๆ จากการบริโภคเครื่องต้มนั้น ๆ เช่น น้ำอัดลม น้ำผลไม้ เครื่องดื่มชูกำลัง และแม้กระทั่งน้ำเปล่า ซึ่งปัจจุบันการแข่งขันในตลาดเครื่องต้มก็มี การแข่งขันกันสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นน้ำอัดลม เครื่องดื่มชูกำลัง หรือน้ำเปล่า ดังนั้นภาวะการตลาดของเครื่องต้มเกลือแร่ จึงอยู่ในภาวะที่ต้องแข่งขันกันเอง และแข่งขันกับเครื่องต้มประเภทอื่น ๆ

ตลาดเครื่องต้มเกลือแร่ในปัจจุบันมีมูลค่าประมาณ 500 ล้านบาท¹ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนแบ่งการครองตลาดของยี่ห้อต่าง ๆ แล้ว ปรากฏว่า ยี่ห้อสปอนเซอร์ ซึ่งเป็นเครื่อง

¹ "ตลาดเครื่องต้มเกลือแร่". ประชาชาติธุรกิจ(10-13 พฤศจิกายน 2530): 12

ต้มเกลือแร่ชนิดน้ำ มีส่วนแบ่งการครองตลาด มากที่สุดประมาณ 80%² ยี่ห้อบีโก เครื่องต้มเกลือแร่ชนิดน้ำเช่นเดียวกัน มีส่วนแบ่งการครองตลาด ประมาณ 3%³ นอกนั้นเป็นเครื่องต้มเกลือแร่ยี่ห้ออื่น ๆ ทั้งชนิดผงและชนิดน้ำ กลุ่มตลาดซึ่งเป็นเป้าหมายของเครื่องต้มเกลือแร่กล่าวได้ว่าผู้บริโภคที่ต้องสูญเสียเหงื่อจากการออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือทำงานหนัก จะเป็นกลุ่มเป้าหมายของเครื่องต้มเกลือแร่ นอกจากนั้นจะมีบริษัทผู้ผลิตขายเจาะผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่มีอาการท้องเสีย และ สูญเสียเกลือแร่ โดยจะเห็นการวางจำหน่ายตามร้านขายยา และจำหน่ายให้กับคลินิก และโรงพยาบาล

เมื่อพิจารณาถึงตลาดเป้าหมายทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จะเห็นว่าปัจจุบัน การแข่งขันเครื่องต้มเกลือแร่ เริ่มเห็นหนักในต่างจังหวัด อย่างเช่น ยี่ห้อสปอนเซอร์ ได้ออกหน่วยรถขายตรง 20 กว่าคัน⁴ กระจายขายในทุกจังหวัดของส่วนภูมิภาค

รายชื่อบริษัทผู้ผลิตเครื่องต้มเกลือแร่ที่ผ่านการอนุญาตผลิตจากคณะกรรมการอาหารและยามีดังต่อไปนี้

<u>ชื่อบริษัทผู้ผลิต</u>	<u>ยี่ห้อผลิตภัณฑ์</u>
บริษัท ที.ซี. ฟาร์มาซูติคอลลอดอุตสาหกรรม จำกัด	สปอนเซอร์
บริษัท เอส.พี.เอส. ฟาร์มาซูติคอล จำกัด	อีเล็กโทรไลต์ชนิดผงรสส้ม
	อีเล็กโทรไลต์ชนิดผงกลิ่นสตรอเบอร์รี่
	อีเล็กโทรไลต์อาร์วีรสส้มชนิดผง
	อีเล็กโทรไลต์ชนิดผงกลิ่นสับปะรด
	เบลล์ฟลาวเดอร์

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 12

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12

⁴ "มาร์เก็ต มูฟเมนต์" ผู้จัดการรายสัปดาห์ (25-31 มกราคม 2531) : 17

บริษัท ทรัสตีฟูดอินดัสเตรียล จำกัด

บริษัท พี.เอส.โอ. มาร์เก็ตติ้ง จำกัด

บริษัท เพรสเซ็นเอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด

บริษัท คิกคาปู (ประเทศไทย) จำกัด

หจก. ซอฟต์แวร์โปรดักส์ จำกัด

ห้างขายยาโป๊ยเซียนได้ว

บริษัท ยูเนี่ยนโซดา จำกัด

บริษัท โฟร์ลีฟส์ จำกัด

บริษัท ฟาร์สเบ็ค จำกัด

ไวกิงส์ดี

รีพาวเดอร์กลิ่นสับประรด

รีพาวเดอร์กลิ่นส้ม

ใจแอน

เฟลชเชอ

โตราดี

สตาร์วอร์

อีเล็กโทรไลต์

สตรองเค

อาร์เอ็กซ์อีเล็กโทรไลต์ กลิ่นเลมอน

อาร์เอ็กซ์อีเล็กโทรไลต์กลิ่น

ผลไม้ววม

วีวีอีเล็กโทรไลต์

แพนโทรไลต์

เพรสเซ็นดี

สปอตส์แมน

แลคตาไลต์

นิมิตร

พีเอสที

พาวเดอร์กลิ่น

สไตรค์

ยูเนี่ยน

เอ็มเอสซี กลิ่นสตรอเบอร์รี่

เอ็มเอสซี รสมะนาว

อีเลคโอส กลิ่นส้ม

บริษัท แพนซีเวิลด์ จำกัด

อีเลคโอส กลิ่นสัปปะรด

อีเลคโอส กลิ่นกล้วย

วิกโทโลด์

รอมแยล อี

สตองเค

ซูเปอร์เค

กลูโคไลต์

นีโอไลต์

ไวเกอร์

ป็อกกี้

บีเบอร์

บริษัท โรงงานเภสัชกรรมเมย์ฟาร์ม จำกัด

บางกอก ที.เอ็ม

บริษัท ไทยอมฤตบริวเวอรี่ จำกัด

1 2 3

ดีเคช

บริษัท เจริญสุขเภสัชภัณฑ์ จำกัด

ไวชาดี

สปอร์ตดี

บริษัท เบสท์มาร์เก็ตติ้งโปรดักส์ จำกัด

อีโตรไลต์

เซ็นเซอร์

หจก. อมรเกียรติเทรตติ้ง

บีโก้

หจก. ศุภเวชการ

สปอร์ต พาวเดอร์

สาลาย พาวเดอร์

บริษัท เอราวัลท์น้ำทิพย์ จำกัด

แฟชั่น

หจก. โอสิฟาร์ม

วิกโทโลด์

บริษัท พีเอ็กซ์โปรโมชัน จำกัด

พีเอ็กซ์ยูเนียน

บริษัท สยามน้ำดื่ม จำกัด

เขาทราช

บริษัท วี.เอส.ฟาร์มา จำกัด

โอเอซิส

บริษัท ไทย พี ดี เคมีคอล จำกัด

โอไลท์

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ทางการตลาด

เครื่องดื่มเกลือแร่จัดเป็นอาหารที่ถูกควบคุมเฉพาะประเภทเครื่องดื่ม ซึ่งควบคุมโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และเป็นการรักษาผลประโยชน์ทั้งของผู้ผลิต จำหน่ายและผู้บริโภค ในด้านคุณภาพมาตรฐาน กรรมวิธีการผลิต การใช้ภาชนะบรรจุ การแสดงฉลาก ตลอดจนแนวทางการใช้คำโฆษณาด้วย เพื่อให้ผู้บริโภคสินค้าที่ดี มีประโยชน์มีคุณค่า ปลอดภัยในการบริโภคและไม่ถูกหลอกลวงจากการโฆษณา ซึ่งกฎหมายที่ใช้ควบคุมนี้เรียกว่าพระราชบัญญัติอาหาร โดยทางกระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มประกาศใช้เป็นข้อกำหนด การควบคุมเครื่องดื่มเกลือแร่ให้เป็นอาหารควบคุมเฉพาะเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2522 และเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2530 ก็ได้มีการปรับปรุงประกาศกระทรวงสาธารณสุข เกี่ยวกับเครื่องดื่มเกลือแร่ใหม่ โดยมีข้อกำหนด เกี่ยวกับคำนิยาม หลักการควบคุม กฎหมายข้อบังคับ ตลอดจนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการขออนุญาตบดลงโทษผู้ฝ่าฝืนต่าง ๆ อัตราค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต การโฆษณา และอื่น ๆ ซึ่งข้อกำหนด ในการควบคุมมีดังต่อไปนี้

1. ข้อกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐาน ในการกำหนดมาตรฐานของเครื่องดื่มเกลือแร่ นั้น กระทรวงสาธารณสุข จะใช้วิธีวิเคราะห์ส่วนผสมเสียก่อน ที่จะให้ทะเบียนตำรับออกไป หากคุณภาพยังไม่ได้มาตรฐาน ก็จะไม่ออกเลขทะเบียนให้ ซึ่งการกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานนี้ ทางกระทรวงสาธารณสุข ได้พยายามวางมาตรการให้ผู้ผลิตเครื่องดื่มเกลือแร่มีมาตรฐานเดียวกันทุกชนิด ทุกยี่ห้อ โดยได้กำหนดส่วนผสมของเครื่องดื่มเกลือแร่ 1 ลิตร ไว้ดังนี้

- 1.1 โซเดียม ไม่น้อยกว่า 20 มิลลิอิกวาเลนซ์และไม่เกิน 40 มิลลิอิกวาเลนซ์
- 1.2 น้ำตาลกลูโคส ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 ของน้ำหนักหรือซูโครสไม่น้อยกว่าร้อยละ

4 ของน้ำหนัก

- 1.3 โนเทสเชื่อม ไม่เกิน 5 มิลลิควิวาเลนท์ (ถ้ามี)
- 1.4 ไบคาร์บอเนตหรือซิเตรตไม่เกิน 13 มิลลิควิวาเลนท์ (ถ้ามี) เครื่องดื่ม
เกลือแร่ นอกจากจะต้องมีส่วนประกอบตาม 1.1 และ 1.2 แล้ว หากจะใช้เกลือแร่อื่นนอกจาก
1.3 และ 1.4 หรือน้ำตาลอื่นให้ใช้ได้ ในปริมาณตามที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- 1.5 มีกลิ่นและรสตามลักษณะเฉพาะของเครื่องดื่มเกลือแร่
- 1.6 ไม่มีตะกอน เว้นแต่ตะกอนที่เกิดจากการใช้สารปรุงแต่งกลิ่นรสบางชนิด อัน
เป็นส่วนประกอบของเครื่องดื่มเกลือแร่
- 1.7 น้ำที่ใช้ผลิตต้องเป็นน้ำที่มีคุณภาพหรือมาตรฐาน ตามประกาศกระทรวง
สาธารณสุข ว่าด้วยเรื่องน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท
- 1.8 ตรวจพบแบคทีเรียชนิด โกลิฟอร์มน้อยกว่า 2.2 ต่อเครื่องดื่มเกลือแร่ 100
มิลลิลิตร โดยวิธีเอ็มพีเอ็น
- 1.9 ตรวจไม่พบแบคทีเรียชนิด อีโคไล (*Escherichia coli*)
- 1.10 ไม่มีจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรค
- 1.11 ไม่มีสารเป็นพิษจากจุลินทรีย์หรือสารเป็นพิษอื่นในปริมาณที่อาจเป็นอันตราย
ต่อสุขภาพ
- 1.12 ไม่มีเชื้อรา
- 1.13 ไม่มีสารปนเปื้อน เว้นแต่ดังต่อไปนี้
 - (ก) สารหนู ไม่เกิน 0.2 ส่วนในล้านส่วน
 - (ข) ตะกั่ว ไม่เกิน 0.3 ส่วนในล้านส่วน
 - (ค) ทองแดง ไม่เกิน 5 ส่วนในล้านส่วน
 - (ง) สังกะสี ไม่เกิน 15 ส่วนในล้านส่วน
 - (จ) เหล็ก ไม่เกิน 15 ส่วนในล้านส่วน
 - (ช) คีบุก ไม่เกิน 250 ส่วนในล้านส่วน
 - (ซ) ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ไม่เกิน 10 ส่วนในล้านส่วน

1.14 ไม่ใช่วัตถุให้ความหวานแทนน้ำตาล

1.15 ไม่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ เว้นแต่แอลกอฮอล์ที่ใช้เป็นตัวทำละลาย สารปรุงแต่งบางชนิด ที่ใช้เป็นส่วนประกอบของเครื่องดื่มเกลือแร่

1.16 ไม่มีคาเฟอีน เครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดหนึ่ง มีความเข้มข้นได้ไม่เกินร้อยละ 5 ของน้ำหนักและเมื่อละลายตามที่กำหนดไว้ในฉลากแล้ว ต้องมีคุณภาพหรือมาตรฐานตามที่กล่าวมาแล้ว

2. ข้อกำหนดในการแสดงฉลาก มีการกำหนดว่าจะต้องเป็นภาษาไทยปรากฏให้เห็นชัดเจน เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความกระจ่าง ในสินค้าซื้อมารับประทานและอย่างน้อยในฉลากต้องแสดงข้อความดังตัวอย่างนี้ไว้ด้วย

2.1 ชื่อของเครื่องดื่ม (ชื่ออาหารก็ต้องพิจารณาว่าถูกต้องตามข้อเท็จจริงหรือไม่ โฆษณาจนทำให้เข้าใจผิด)

2.2 เลขทะเบียนตำรับอาหาร

2.3 ชื่อและที่ตั้งของสำนักงานหรือโรงงานผู้ผลิตหรือผู้แบ่งบรรจุ

2.4 น้ำหนักสุทธิหรือปริมาตรสุทธิเป็นระบบเมตริก

2.5 "ใช้วัตถุกันเสีย" ถ้าใช้วัตถุกันเสีย

2.6 "เจือสี" ถ้าเจือสี

2.7 ส่วนประกอบสำคัญควรบอกปริมาณว่ามีจำนวนเท่าใด

2.8 ควรมีคำเตือนว่า "เด็กและทารกไม่ควรรับประทาน"

2.9 เฉพาะผู้สูญเสียเหงื่อจากการออกกำลังกายเท่านั้น

2.10 ไม่ควรรับประทานเกินวันละ...หน่วย (ควรวันที่ไว้ให้ระบุจำนวนหน่วยที่ควรบริโภค ทั้งนี้มีจำนวนดังกล่าวเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินวันละ 1 ลิตร)

การแสดงข้อความดังกล่าวในฉลาก ให้แสดงด้วยตัวอักษรขนาดความสูงไม่น้อยกว่า 2 มิลลิเมตร ในกรอบสี่เหลี่ยมสีแดงพื้นขาว

3. ข้อกำหนดภาชนะที่ใช้บรรจุเครื่องดื่มเกลือแร่ ในกรณีน้ำให้ใช้ภาชนะบรรจุที่ทำด้วยแก้วหรือโลหะเคลือบและบรรจุไม่เกิน 250 ลูกบาศก์เซนติเมตรห้ามบรรจุ

ในภาชนะพลาสติก ส่วนเกลือแร่ชนิดผงให้บรรจุในช่องที่มีการลามิเนตด้วยอะลูมิเนียมพอยด์เท่า นั้นจะบรรจุในพลาสติกแล้วหรือช่องกระดาษที่ลามิเนตด้วยพลาสติกไม่ได้ เพราะไม่สามารถ ป้องกัน อากาศผ่านเข้าได้ถึง 100 %

4. ข้อกำหนดในการควบคุมสถานที่ผลิตและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมาย กำหนดว่าผู้ผลิต (ที่มีลักษณะเป็นโรงงาน) และผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องมาขออนุญาต ผลิตอาหารหรือขออนุญาตนำเข้า และขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหารนั้น ๆ ด้วย เมื่อได้รับอนุญาต แล้วจึงสามารถผลิตหรือนำเข้าได้ การจะขออนุญาตก็เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ เช่น ขออนุญาตผลิตก็ต้องมีบริเวณที่จะทำการผลิตไม่น้อยกว่า 50 ตารางเมตร เครื่องดื่มที่ผลิตต้องมี คุณภาพมาตรฐานตามที่กำหนด สถานที่ผลิตจะต้องแยกออกจากโรงงานผลิตยาโดยเด็ดขาด มี การรักษาความสะอาดของเครื่องมือ เครื่องใช้ มีการผ่านความร้อนสูงเพื่อฆ่าเชื้อโรค เมื่อ ผสมส่วนต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นขั้นตอนเบื้องต้นในการควบคุม รวมถึงการส่งเสริม โรงงานผลิตให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศที่เจริญแล้วด้วย ส่วนการควบคุมการนำ เข้ามาในราชอาณาจักรนั้น ก็ต้องมีการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหารตามมาตรา 31 แห่ง พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ตามแบบฟอร์มที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดก่อน ซึ่งในการ พิจารณาคำขอขึ้นทะเบียนตำรับอาหารนั้น จะมีการพิจารณาในรูปของคณะกรรมการและคณะกรรมการ การอาหาร โดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการอาหาร มีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมา ร่วมกันพิจารณา โดยอาศัยหลักวิชาการ หลักเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานหรือข้อกำหนดต่าง ๆ ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุขเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นสำคัญ

ส่วนผสมทางการตลาด

ผลิตภัณฑ์

เครื่องดื่มเกลือแร่เป็นเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของโซเดียม น้ำตาลกลูโคส โปแตสเซียม และไบคาร์บอเนต ซึ่งเกลือแร่เหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อร่างกาย เพื่อการทำงานตามปกติ ของเซลล์ต่าง แต่ก็ต้องอยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะ ถ้ามีมากเกินไปก็อาจจะทำให้เกิดโรคได้ เช่น

โรคไต โรคหัวใจ แต่ถ้าในร่างกายมีเกลือแร่ น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการก็จะมีผล ทำให้รู้สึกอ่อนเพลีย กล้ามเนื้ออ่อนกำลัง และอาจไม่ยอมทำงานเพราะเป็นตะคริว หรือชักกระตุกได้ ทั้งนี้โดยปกติร่างกายจะได้รับเกลือแร่เพียงพอจากอาหารประจำวันอยู่แล้ว เว้นเสียแต่ถ้าออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือทำงานหนัก ทำให้สูญเสียเหงื่อมาก หรือถ้าป่วยเนื่องจากมีอาการท้องเสีย ท้องร่วง ก็จะทำให้ร่างกายสูญเสียเกลือแร่ และมีอาการอ่อนเพลีย ก็จำเป็นต้องดื่มเครื่องดื่มเกลือแร่ เพื่อทดแทนเป็นการชั่วคราว

ชนิดของเครื่องดื่มเกลือแร่

1. ชนิดน้ำ
2. ชนิดผง

ในด้านการบรรจุภัณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้เครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดน้ำ บรรจุในขวดแก้วหรือโลหะเคลือบ โดยบรรจุในปริมาณ 250 ลูกบาศก์เซนติเมตร และเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดผง ให้บรรจุในช่องที่ลามิเนตด้วยอะลูมิเนียมฟอยล์และมีปริมาณการนำไปละลายในน้ำได้ 250 มิลลิลิตร นอกจากนี้ ในการแสดงฉลากปิดขวด หรือช่องของเครื่องดื่มเกลือแร่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ยังได้วางข้อกำหนดให้ปิดฉลากโดยต้องแสดง ข้อความด้วยตัวอักษรขนาด ความสูง ไม่น้อยกว่า 2 มิลลิเมตร ในกรอบสี่เหลี่ยม สีแดงพื้นขาว และมีข้อความที่จะต้องแจ้งให้ผู้บริโภคทราบไว้ดังนี้

1. เด็กและทารกไม่ควรรับประทาน
2. สำหรับผู้สูญเสียเหงื่อจากการออกกำลังกายหรือทำงานหนัก
3. ไม่ควรรับประทานเกินร้อยละ 1 ลิตร หรือ 1000 ลูกบาศก์เซนติเมตร

ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเกลือแร่ นั้น ผู้ผลิตต่าง ๆ ได้พยายามพัฒนาเครื่องดื่มเกลือแร่ด้วยการปรับปรุงรสชาติ กลิ่นและสี ให้มีความเป็นธรรมชาติของผลไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น มะนาว สับปะรด ส้มและสตอเบอรี่ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคหันมานิยมดื่ม และเป็นทางเลือกแทนการดื่มน้ำผลไม้ชนิดต่าง ๆ ซึ่งการดื่มเครื่องดื่มเกลือแร่ทั้งนี้จะได้ประโยชน์ในด้านการทดแทนเกลือแร่ที่สูญเสียไป ได้ดีกว่าน้ำผลไม้ชนิดต่าง ๆ

ในการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ของเครื่องต้มเกลือแร่ บริษัทผู้ผลิตจำหน่ายต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะพยายามเน้นให้ผู้บริโภคทราบถึงประโยชน์ของเครื่องต้มเกลือแร่ ในแง่ของการชดเชยเกลือแร่ที่สูญเสียไปจากการออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือทำงานหนัก และสามารถช่วยดับกระหายได้ เพราะเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเมืองร้อน ดังนั้นในการออกกำลังกาย เล่นกีฬา หรือทำงานหนัก ร่างกายจะขับเหงื่อออกได้ง่าย ซึ่งจะทำให้รู้สึกอ่อนเพลียและกล้ามเนื้อมีอาการอ่อนกำลังลง เพราะเนื่องจากการสูญเสียเกลือแร่ จึงเป็นเหตุจำเป็นที่จะต้องทำการชดเชยเกลือแร่ที่สูญเสียด้วยการดื่มเครื่องดื่มประเภทที่มีส่วนผสมของต้มเกลือแร่ ซึ่งในปัจจุบันนี้ก็มีผู้บริโภค ไม่น้อยที่ตระหนักถึงข้อสำคัญอันนี้

ราคา

ในการตั้งราคาเครื่องต้มเกลือแร่ นั้น บริษัทผู้ผลิตจำหน่ายส่วนใหญ่จะตั้งราคาที่อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน เพราะเนื่องจากภาวะการแข่งขันที่สูงสุด โดยเฉพาะเครื่องต้มเกลือแร่ชนิดน้ำ ถึงแม้ว่าต้นทุนในการผลิตจะสูงก็ตาม กล่าวคือ ต้นทุนขวดแก้ว ประมาณขวดละ 1.80 บาท⁵ ภาษีอีก 22% ของราคาขาย รวมฉลาก ค่าแรงและต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ทั้งหมดประมาณขวดละ 3.50 บาท ซึ่งบริษัทผู้ผลิตจำหน่ายจะขายส่งให้ร้านค้าในราคา 3.50 บาท

โครงสร้างราคาจำหน่ายเครื่องต้มเกลือแร่ยี่ห้อต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบ

ในปริมาณบรรจุเท่ากัน (250 ซีซี)

ยี่ห้อ	ราคาขายส่ง(บาท)	ราคาขายปลีก(บาท)
สปอนเซอร์	3.50	5.-
บีโก้	3.50	5.-
สตองเค	3.60	6.-

⁵ "ข่าวในดวงใจ" คู่แข่ง 7 (กุมภาพันธ์ 2531) : 22

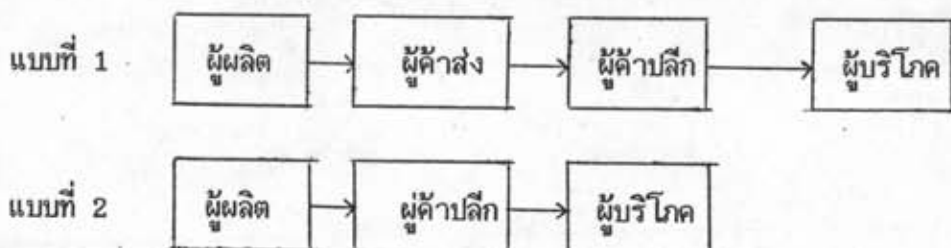
โอโล่	3.60	6.-
รอยลดี	3.70	7.-
โอเอซีส์	3.50	6.-
วิกโทโล่	3.60	6.-
สปอร์ตพาวเวอร์	3.50	5.-
สาลายพาวเวอร์	3.50	5.-
ซีเล็กโตรโล่	3.50	5.-

จากโครงสร้างราคาจำหน่ายจะเห็นว่าบริษัทผู้จำหน่าย เครื่องดื่มเกลือแร่จะให้กำไรร้านค้าสูงถึง 30% ซึ่งด้วยเหตุนี้ ราคาปลีกที่ตั้งไว้หรือติดไว้ที่ช่องของเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดผง ร้านค้าจะขายในราคาเพียง 5 บาท โดยที่ราคาติดไว้ 7 บาท หรือ 6 บาท ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการที่เครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดน้ำได้ตั้งราคาขายปลีกเพียงขวดละ 5 บาท จึงนับได้ว่าการแข่งขันในตลาดเครื่องดื่มเกลือแร่เริ่มรุนแรงขึ้น และมีแนวโน้มที่จะมากขึ้น เพราะเนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ได้รู้จักเครื่องดื่มเกลือแร่มากขึ้น

ช่องทางการจำหน่าย

การจัดจำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ของผู้ผลิต จำหน่าย แต่ละรายนั้น มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือเป็นการขายแบบขายส่งและขายปลีก ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค ซึ่งบริษัทผู้ผลิตจำหน่ายจะจัดหน่วยรถขาย ตระเวนออกไปตามร้านค้าต่าง ๆ

ผังแสดงช่องทางการจำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่

จากผังแสดงช่องทางการจำหน่าย แบบที่ 1 บริษัทผู้ผลิตเกลือแร่ จะจัดจำหน่ายผ่านช่องทาง 2 ขั้นตอน คือผ่านร้านค้าส่ง และร้านค้าส่งจะทำหน้าที่กระจายสินค้าต่อไปยังร้านค้าปลีก ทั่วไป เพื่อจำหน่ายโดยตรงให้ผู้บริโภค ตัวอย่าง เช่น บริษัท ที.ซี.พาร์มา ชูติคอล อุตสาหกรรม จำกัดผู้ผลิต และจำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดน้ำยี่ห้อสปอนเซอร์ หจก.อมรเกียรติ เทรคดิ่ง ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดน้ำยี่ห้อ บีโก้ เป็นต้น

ส่วนในช่องทางการจำหน่ายแบบที่ 2 นั้น บริษัทผู้ผลิตจะจัดจำหน่ายให้ร้านค้าปลีกโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านร้านค้าส่ง เช่น บริษัท เจริญสุขเภสัชชุมชน จำกัด ผู้ผลิตจำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดผงยี่ห้อ ไวชาติ และสปอร์ตดี บริษัท ไทย ดี ดี เคมีคอล จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดผงยี่ห้อ โอได้ท์

จากการที่ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้เครื่องดื่มเกลือแร่เป็นอาหารประเภทเครื่องดื่ม จึงทำให้การวางจำหน่าย สามารถวางได้อย่างกว้างขวาง ตามร้านขายของชำทั่วไป ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต สหกรณ์ มีน้ำมัน ร้านอาหารเครื่องดื่มทั่วไป โดยไม่เจาะจงเฉพาะร้านขายอาหารเท่านั้น

การส่งเสริมการจำหน่าย

ในการดำเนินงานด้านการตลาดของบริษัทผู้ผลิต จำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ นั้น เครื่องมือในการสื่อสารการตลาดที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การส่งเสริมการจำหน่าย ซึ่งเป็นกลยุทธ์หรือยุทธวิธีที่บริษัทผู้ผลิต จำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ ทั้งหลายใช้เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและได้รับส่วนแบ่งครองตลาดที่มากขึ้น โดยเฉพาะประกอบไปด้วย

1. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ บริษัทผู้ผลิตจำหน่ายส่วนใหญ่จะไม่เน้นการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะผู้ผลิตจำหน่าย เครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดผงเกือบจะไม่มีการโฆษณาเลย เมื่อประมาณ 2527 บริษัท ที.ซี.พาร์มาชูติคอลอุตสาหกรรม จำกัดผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดน้ำ ก็ได้ริเริ่มการโฆษณาอย่างหนักโดยเน้นสื่อโทรทัศน์ เพื่อแจ้งผู้บริโภคให้ทราบว่าขณะนี้เครื่องดื่มเกลือแร่ชนิดน้ำ ยี่ห้อสปอนเซอร์ ซึ่งมีความสะดวกในการดื่ม และเจาะกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬาหรือทำงานหนัก นอกจากนี้ยังพยายามที่จะ

เปรียบเทียบเครื่องต้มเกลือแร่กับน้ำอัดลม ในเรื่องของราคาที่สูงลิ้นเคียงกัน แต่ให้คุณภาพมากกว่า โดยมีคำขบวนการโฆษณาว่า "เครื่องต้มมีคุณค่า ราคา น้ำอัดลม" และเมื่อหลังจากยี่ห้อสปอนเซอร์ได้ถูกโหมการโฆษณาก็ทำให้ หจก. อมรเกียรติเทรดดิ้ง ผู้จำหน่ายเครื่องต้มเกลือแร่ชนิดน้ำเหมือนกันโดยจำหน่ายภายใต้ยี่ห้อ บีโก้ ก็ได้ทำการโฆษณาติดตามออกมาบ้าง โดยเน้นใช้สื่อโทรทัศน์เช่นเดียวกัน จึงทำให้การแข่งขันการโฆษณาเครื่องต้มเกลือแร่เกิดขึ้น ส่วนเครื่องต้มเกลือแร่ชนิดผงนั้น จะไม่มีการโฆษณาโดยใช้สื่อโทรทัศน์ แต่จะมีบ้างในสื่อนิตยสาร

ในด้านการประชาสัมพันธ์บริษัทผู้ผลิตจำหน่ายเครื่องต้มเกลือแร่จะใช้การประชาสัมพันธ์เฉพาะในช่วงการเปิดตัวสินค้าเช่นบริษัท โอสดสภาเด็กเฮงหยู จำกัด ผู้จำหน่ายเครื่องต้มเกลือแร่ยี่ห้อ เกเตอร์เรด ได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับการจำหน่ายเครื่องต้มเกลือแร่ตามร้านค้าทั่วไป และยังได้เสนอบทความหรือให้ข่าวผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์ เพื่อแจ้งให้ผู้บริโภคทราบและตื่นตัวนอกจากนี้ก็จะใช้สื่อโทรทัศน์ โฆษณาเพื่อการแข่งขันและแย่งครองส่วนแบ่งตลาดจากยี่ห้ออื่น ๆ

สื่อที่บริษัทผู้ผลิตจำหน่ายเครื่องต้มเกลือแร่ ใช้โฆษณาในปัจจุบันมีสื่อต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. โทรทัศน์
2. วิทยุ
3. หนังสือพิมพ์
4. นิตยสาร
5. โปสเตอร์ สติกเกอร์
6. ป้ายโฆษณาข้างรถประจำทาง

ในภาวะการแข่งขันของตลาดเครื่องต้มเกลือแร่ชนิดน้ำ ซึ่งในปัจจุบัน บริษัทผู้ผลิตจำหน่ายต่าง ๆ จะเน้นการใช้สื่อโทรทัศน์เป็นหลักในการโฆษณา และใช้วิทยุเป็นสื่อรอง เช่น บริษัท ที.ซี.ฟาร์มาชูติคอล จำกัด ผู้จำหน่ายยี่ห้อสปอนเซอร์ หจก. อมรเกียรติเทรดดิ้ง ผู้จำหน่ายยี่ห้อ บีโก้ และบริษัทพีวีเมียร์มาร์เก็ตติ้ง จำกัด ผู้จำหน่ายยี่ห้อ เกเตอร์เรด

2. การส่งเสริมการขาย บริษัทผู้จำหน่ายเครื่องต้มเกลือแร่ส่วนใหญ่จะใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการขายมุ่งไปที่ร้านค้า เพราะเนื่องจากการแข่งขันในตลาดมีค่อนข้างมาก ดังนั้น

การให้ผลประโยชน์กับร้านค้าในแง่ของผลกำไร ต้องทำให้ร้านค้าพยายามที่จะช่วยขายสินค้าให้ เช่น การให้ส่วนลดพิเศษ การแจกของแถม การแจกสินค้าเมื่อซื้อสินค้า 1 เช่นซื้อ 1 โหล แถม 1 ขวด

ในด้านการส่งเสริมการขายผู้บริโภค จากการดำเนินงานด้านการตลาดของบริษัท ผู้จำหน่ายเครื่องดื่มเกลือแร่ เท่าที่ผ่านมาในระยะ 2-3 ปี ยังไม่ปรากฏว่า บริษัทผู้จำหน่ายใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการขายโดยเน้นไปที่ผู้บริโภค นอกจากการส่งเสริมการขายในเฉพาะช่วง การแนะนำสินค้าโดยการแจกตัวอย่างสินค้า ให้ดื่มฟรี หรือการเข้าร่วมในกิจกรรม การแข่งขัน กีฬา การวิ่งหรือเดินการกุศลเท่านั้น

3. การขายโดยพนักงานขาย บริษัทผู้จำหน่าย เครื่องดื่มเกลือแร่ จะใช้พนักงานขายออกไปกับรถ เพื่อนำสินค้าออกไปขายให้กับร้านค้าในเขตต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และเขตต่างจังหวัด ซึ่งเรียกพนักงานขายพวกนี้ว่า พนักงานขายหน่วยรถ (Van sale) และบริษัทผู้จำหน่ายจะใช้วิธีการกระตุ้นและจูงใจพนักงานขายด้วยการให้ค่านายหน้าและเงินรางวัลเป็นค่าตอบแทนในการขาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย